

Oplæg ved Rift Tema-arrangement om det vigtige samarbejde om det anbragte barn

*”Det gode match – erfaringer fra et projekt
om inddragelse af børn og forældre i
matchet til en plejefamilie”*

v. Antropolog og leder Mette Larsen, Videnscenter for Anbragte Børn og
Unge (VABU), Center for Familiepleje, Københavns Kommune

Videnscenter for Anbragte Børn og Unge

- Vi gennemfører aktionsforskning og metodeudvikling på anbringelsesområdet
- Vi tager afsæt i praksis og vender tilbage med redskaber til praksis
- Vi har et særligt fokus på inddragelse af børn og unge

Hvad kommer jeg ind på?

- Projektets praksisnære og forskningsmæssige baggrund
- Projektets formål, indhold og organisering
- Evalueringen og hvad viste den: Børn og forældres perspektiver
- Konklusion

Projektets praksisnære baggrund – en undren og mangelfuld inddragelse af børn:

- En praksisnær undren. Kan det være rigtigt, at man skal finde en plejefamilie og ”matche” den med et barn, uden forinden at have mødt barnet og forældrene?
- Bekymringer blandt medarbejdere i forhold til at inddrage børn i valg af plejefamilie. Er det forsvarligt?
- Man kunne også spørge: Er det forsvarligt IKKE at inddrage børn?

Projektets baggrund – inddragelse af børn og unge:

- VABU's undersøgelse af teenagere i familiepleje (2012) viste dels, at kun ganske få havde oplevet sig inddraget i valg af plejefamilie, dels at mange af de unge havde haft *ret konkrete forestillinger om hvordan plejefamilien skulle være*. Men ingen havde spurgt ind til disse forestillinger.
- Rambølls trivselsundersøgelse fra 2018 viste, at størstedelen af de familieplejeaanbragte børn og unges ikke er blevet taget med på råd i valg af plejefamilie. Andelen af 11-17 årige der blev det, var 34 % i 2014, 35 % i 2016 og 27 % i 2018.
- *Børn og unges inddragelse i valg af plejefamilie er altså for nedadgående!*

Projektets praksisnære baggrund – synet på forældre:

- Vi hørte ofte forældre omtalt af kommunale medarbejdere som værende "uden selvindsigt" eller som "u-samarbejdsvillige".
- I sociologi drejer samarbejde sig om adskilte grupper eller kulturers anstrengelser for at *nå et fælles mål* (Wikipedia)
- I sager hvor forældre ikke er enige i, at barnet skal anbringes – altså *ikke har samme mål* som forvaltningen – er det da hensigtsmæssigt at tale om relationen mellem forvaltning/anbringelsessted og forældre som "et samarbejde"?

Projekt "Det gode match". Formål, målgruppe og antal sager

- Toårigt metodeudviklings- og aktionsforskningsprojekt (oktober 2015- oktober 2017) støttet af Egmont Fonden.
- Projektets formål: At undersøge, hvad der skal til for at styrke kvaliteten i matchet mellem børn og plejefamilier, herunder om brugen af bestemte metoder til inddragelse af børn og forældre gør en forskel set fra børn, forældres og plejeforældres perspektiv
- Målgruppen var børn i alderen 4 år og op, der skulle anbringes i en plejefamilie (ordinær plejefamilie eller forstærket plejefamilie)

Projekt "Det gode match": Organisering

- To børnefamilieenheder i KK afprøvede over en periode på to år nye metoder til matchning i 25 sager. 4 andre børnefamilieenheder fungerede som kontrolenheder – 25 sager
- Følgegruppe med repræsentanter fra Socialtilsyn Hovedstaden, FABU, De fire Årstider, Børnerådet, De Anbragtes Vilkår, Forældre støtten, Plejefamiliernes LandsForening, Metropol, Social- og Indenrigsministeriet
- Tre samarbejdskommuner: Frederikssund, Herlev og Tårnby – skulle medvirke til at afprøve projektets metoder og sikre, at de var anvendbare på tværs af kommuner

Projektets aktiviteter:

- Afdækning af barn og forældres ønsker til den kommende plejefamilie
- Mere end én plejefamilie i forslag
- Barnet skulle have lov at komme på "prøvebesøg" hos plejefamilien
- Forventningsafstemningssamtaler med barn, forældre, plejeforældre, sagsbehandler og familieplejekonsulent
- Metodeguide med tiltag til inddragelse af børn og forældre i alle faser af en anbringelse – f.eks. feedback spørgsmål til børn og forældre efter møder, barnets egen interviewguide mm.

Feedback spørgsmål til børn og forældre efter møder

- Har vi fået talt om det, som var vigtigt for dig? Hvis ikke, hvad ville du gerne have talt om?
- Føler du, at jeg har været åben/nysgerrig over for det, du havde at sige? Hvis ikke, hvad kan jeg gøre anderledes næste gang, vi ses?

Spørgsmålene er udarbejdet med inspiration fra FIT

Metodeguide: Barnets egen interviewguide

Eksempler på børns egne spørgsmål:

- Hvad er jeres livretter?
- Har I faste pladser ved spisebordet?
- Hvem giver hinanden gaver til jul?
- Hvad sker der, hvis jeg ikke trives med de andre børn i familien?
- Hvordan håndterer I konflikter? Taler I sammen? Går I væk fra hinanden, råber og skriger I?
- Er jeg et "plejebarn" hos jer eller en del af familien? Gør I forskel på egne børn og mig?

Følgeforskning

Er baseret på 24 interviews fordelt på fire informantgrupper:

- Børn/unge - 10 kvalitative enkeltinterviews
- Forældre - 4 kvalitative enkeltinterviews
- Sagsbehandler/familieplejekonsulent - 4 kvalitative enkeltinterviews
- Plejeforældre - 1 fokusgruppeinterview med 3 deltagere og 3 kvalitative enkeltinterviews
- Konsulentfirmaet Cubion forestod en ekstern evaluering

Børneperspektiver

- Inddragelse i dialogen med sagsbehandler

Børnene oplever sig generelt hørt og inddraget i forhold til ønsker og valg af plejefamilie uagtet holdningen til anbringelsen i øvrigt.

- *"Hun lytter til, hvad man siger... hun prøver også at gøre... at finde en familie, som man ønsker sig. Hun er bare en god sagsbehandler, synes jeg". [pige 8 år]*
- *"Ja, det synes jeg og jeg synes også at de lyttede til mig, for jeg sagde jo at det sted [...] der ville jeg gerne hen og det sørgede de jo så for. Så der følte jeg mig helt klart hørt". [dreng 15 år]*

Børneperspektiver

- Inddragelse i dialogen med sagsbehandler

Enkelte af børnene oplever ikke, at der blev spurgt nok ind til dem:

"Jamen jeg kunne godt tænke mig, at der havde været lidt mere indspørgen til mig, da der har været rigtig meget indspørgen til min mor, og der ville jeg godt have lidt mere indspørgen til plegebarnet, fordi det er trods alt stadig plegebarnet, der skal bo der, det er ikke forældrene"

[dreng 12 år]

Børneperspektiver

- Prøvebesøg hos plejefamilien

Børnene er positive over at få lov at besøge plejefamilien forud for beslutningen om, hvorvidt de skal flytte ind:

"Jeg tog bare over til dem, for det var jo lidt kortere, og så synes jeg, at det var sgu' meget fint at være der.... Jeg blev der hele weekenden"

Plejeforældrene oplever i højere grad, at det er børnene, der vælger dem:

"Og da hun så kom, og hun valgte os, så kan man sige, at den er jo hjemme"....

Børneperspektiver

- Synet på plejefamilien

Samtlige børn er tilfredse med den plejefamilie, som de er blevet matchet med. Dette gjaldt også to børn, som ikke er enige i beslutningen om anbringelse.

- *"De [plejeforældrene, red.] er søde... så hjælper de med lektier... og læse... det var jeg ikke så god til [...] nu er jeg blevet bedre". [pige 8 år]*
- *"Jeg synes bare, at de forstår mig". [dreng 15 år]*
- *"Det var sådan jeg havde turdet håbe på [...] Man kan bare være sig selv". [dreng 9 år]*

Børneperspektiver

- Sorg og bekymring over at skulle flytte

- Selv om børnene generelt beskriver deres plejefamilie i positive vendinger nævner flere af dem, at de i starten følte en sorg over at skulle flytte fra deres forældre og skolekammerater/venner.
- I de tilfælde hvor børnene ikke er enige i beslutningen om anbringelse, ser det ud til at hænge sammen med, at de ikke forstår årsagen, at de er bekymrede for forældrene og/eller at forældrene modsætter sig anbringelsen.
- Selv de børn, som ikke var enige i beslutningen om anbringelse fortæller, at plejefamilien var et godt match for dem

Pointer fra interview med forældrene - Inddragelse i valg af plejefamilie

- De 4 forældre giver alle udtryk for, at de var tilfredse med den plejefamilie, som deres barn blev anbragt i. Men kun de forældre, som var enige i, at deres barn skulle i plejefamilie, følte sig reelt inddraget:
- *"De lyttede jo til min søns ønsker. Vi havde ikke forventet, at vi ville få det igennem, altså at min søn fik lov at flytte til denne familie, men de valgte at lytte. Derudover så er det jo, jamen det er to søde sagsbehandlere". [mor til anbragt søn]*

Forældreperspektiver

- Inddragelse i valg af plejefamilie

- *"Var der nogen, der snakkede med dig om, hvilke ønsker du kunne have i forhold til hvilken plejefamilie, din datter skulle i?"*
- *"Jo. De har spurgt mig, om det fx skal være en fra vores land. Og så siger jeg "Nej de skal være en dansker." Der er en familie fra Tyrkiet, der bor i Roskilde, jeg siger "Nej, det skal være en dansk familie" [...] de spurgte om vores ønsker, og hvilken familie det skal være [...] De gjorde det på en rigtig god måde, de respekterede mig. Det var perfekt".*
[mor til anbragt pige]

Forældreperspektiver

- Uenighed i beslutning om anbringelse

- Bettina, en mor til en 9-årig dreng var uenig i, at sønnen skulle anbringes i familiepleje og oplever ikke, at hun blev hørt i den beslutning. Forvaltningen "*gennemtvang en anbringelse*".
- Den manglende inddragelse i beslutningen om anbringelse overskygger hendes oplevelse af at være blevet inddraget i valg af konkret plejefamilie. For Bettina er dette ødelæggende for muligheden for at etablere et godt samarbejde med forvaltningen.

Forældreperspektiver

- Hvordan vil forældre gerne mødes?

”Altså første gang, der bed jeg mærke i. Hun inviterer mig til møde alene – altså jeg skal ikke sidde foran syv mennesker klædt i rustning.... Ok jeg overdriver lidt. ... Men hun inviterede mig bare, hende og mig: Goddag, her er et menneske, jeg sidder foran, og det har en historie. Det var bare et helt almindeligt møde, hvor vi drøftede nogle ting og hun sagde: Ja, det her kan nok ikke lade sig gøre, det her vil jeg kigge videre på. Det ville svare til et helt almindeligt ligeværdigt møde, hvor jeg ikke blev sat i bås som et eller andet, og hvor der ikke blev kørt nogle ting – en dagsorden, jeg ikke kunne se – i stilling bag min ryg. Og hun spurgte mig så: *Hvad er det, der er vigtig for dig?*”

Konklusion og anbefalinger

- Det kan godt lade sig gøre at give børn indflydelse på valg af plejefamilie og prøvebesøg hos en plejefamilie kan være en hjælp til afklaring
- Både børn, forældre, plejeforældre, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter oplever, at projektets inddragende metoder og tiltag giver bedre match
- Projektets metoder kan dog ikke kompensere for, at nogle forældre nærer dyb mistillid til systemet og er uenige i forvaltningens beslutninger

Konklusion og anbefalinger

- Kommunale medarbejdere skal være sig deres egen magtposition bevidst. Etisk magtudøvelse indebærer en stræben efter at anerkende borgerens perspektiver (Højlund og Juul 2005)
- Når forældre er uenige, må forvaltningen acceptere dette, spørge ind og forsøge at forstå og anerkende deres perspektiver samt vedblive med at forsøge at inddrage dem, så der ikke opstår unødige konflikter
- Modstand imod systemet/plejefamilien kan for forældre være den eneste/bedste måde at vise, at de kæmper for deres barn – selv om det kan være problematisk for alle parter
- Ordet samarbejde er misvisende til at beskrive relationen mellem forvaltning og forældre i anbringelsessager, hvor forældre og forvaltning ikke er enige i målet.

Tak for opmærksomheden og tak for i dag!
Find og download vore rapporter og inspirationsmaterialer på:

www.vabu.dk

